

Durmuş Hocaoğlu

Mitolojik Müslümanlık ve İlim Zihniyeti

Yeniçağ., “Analiz”., 26 Eylül 2008, Cuma., s.08
“Analiz” Sıra No: 694; 2008-085; Eylül-11

YENİÇAĞ

Timur’un, oğlu Şahruh’dan torunu, astronom, matematikçi, şâir, mîmar, Türkistan Hakanı Muhammed Taragay (Turgut) Mirzâ (1394-1449) ile birlikte Türk ve İslâm astronomisi son büyük sözünü söylemiş oldu; ama bu büyük bir sözdü. Öyle ki yüzyıllar sonra Uluğ Bey’in astronomideki başarılarının şerefine, Alman astronom Johann Heinrich von Mädler (1794-1874) tarafından Ay haritasında büyük bir krater “Uluğ Bey Krateri” adı verilmiştir (Koordinatlar: 32° Kuzey, 85° Batı; Çap 70 km[1]). Evet, bu büyük bir söz idi, ama “son söz” idi ne yazık ki; nitekim, O’nun talebesi Ali Kuşçu (1410, Semerkand-1474, İstanbul) ve muâkibi Takiyüddîn’in bütün gayretlerine rağmen bir ihyâ vuku’ bulmadı; ondan sonra da *astronomların* yerini *muvakkitler* ve *müneccimler* aldı.

Türk ve İslâm bilim tarihindeki büyük muvaffakiyetler devri XVI. asırda artık tamâmen kapanmıştır diyebiliriz.

Çünkü artık İslâm dünyası bilim – veya *ilim*; her ikisinin arasında bir miktar fark olmakla birlikte burada aynı anlamda kullanıyorum - üretmeye elverişli zihniyet iklimini terk ediyordu, buna mukabil, Batı’da bilim yükselişe geçerken bir de büyük bir pratik ideal hedef ortaya konuyordu: **İlim ile Tabiat’ın sâhibi ve efendisi olmak.**

Ekmeleddin İhsanoğlu, “...*Batı kaynaklı insanın bilim ve teknoloji vasıtasıyla tabiata hâkim olma fikri, Osmanlı âlimlerinin İslâmiyete dayalı inançlarından dolayı yabancı oldukları bir fikirdir.*” demektedir[2]. Saygıdeğer İhsanoğlu’nun ileri sürdüğü sebep yanlış veya en azından tashîhe muhtaç; “*İslâmiyete dayalı inançlar*” ifâdesi İslâm’ı töhmet altında bırakır; evet İslâm ile ‘birşekilde’ alâkalı bir illet bu, ama *defolu* bir illet; tıpkı bugünkü Hristiyanlığın aslı ile alâkası gibi. İslâm’da böyle birşey yok, hattâ, bil’akis – burada îzaha teşebbüs edemeyeceğim birçok şekilde - , **İslâm, Tabiat’ın sâhibi ve efendisi olmayı “âmir”dir.**[3]

Evet, rasathâneyi yıktıran ve bilimde yaratıcılığı tahrip eden zihniyet İslâm değil, O’nun defolu bir kopyası olan mitolojikleşmiş İslâm, daha doğrusu, Mitolojik Müslümanlık’tır.

Şimdi tam da bu noktada, XVII. asır Osmanlı ulemâsından Nişancızâde Muhyiddin Mehmed’in (vefâtı: 1621) hâlâ “büyük eser” diye methü senâ edilen *Mir’at-i Kâinat*’ından kısa bir pasaj sunacak ve, Kepler’lerin, Galilei’lerin, Descartes’ların boy attığı çağında Arz’ın tabakalarını gözüyle görmüş gibi anlatan bu kısacık alıntının dahi bu anlayışın hâlisüddem bir mitolojiden ne farkının bulunduğunun ve böyle bir zihniyet için “dünya”nın ve ilmî araştırmanın bir değer taşıyıp taşımayacağını takdîrini sizlere bırakacağım[4].

Arzın durumu: ... yer tabakalarının herbirinde varlıklar olup, onlara ilâhî kazâdan nice işler taallûk ve zuhûr eder. **Birinci** yerin adı Remhâ'dır. Altında hareketsiz yel olup, demirden yetmişbin melek tutar ki, ondan bir yüzük halkası içinden geçen miktarla Âd kavmi helâk olmuş, kıyâmette de dağlar, bu rüzgârla alt-üst ve yerle bir olur. Altında Buşem adlı bir tâife vardır. Hakk'ın azâbına mazhar olurlar. **İkinci** yerin adı Halde, yahud Celde'dir. Kavminin ismi Tames olup, birbirlerini yerler. Bu yerde nâr [ateş-Cehennem] ehli için çeşitli azâblar vardır. **Üçüncüsünün** adı Arka, kavmi, Kabes'dir. Burada nâr ehli için büyük akreblere vardır. Harbe gibi uzun kuyrukları olup, herbirinin bedeni üçyüzaltmış boğum olup, her boğum ağı (zehir) ile doludur. **Dördüncünün** adı Cerbâ, yahud Cerbâr, kavminin adı, Celham'dır. Bu tâife çok yaşayıp, gözleri, elleri, ayakları olmayıp, ikişer kanadla uçarlar. Bu yerde Cehennem ehline azâb için büyük ve iri sayısız yılanlar vardır. **Beşincinin** adı Melsâ, yahud Feltâ, kavminin adı Muhtât'dır. Birbirlerini yemeye alışkın olup, ekseriyâ avla geçinirler. Burada kâfirlerin boynuna bağlanacak kükürten dağlar ve büyük kayalar vardır. **Altıncının** adı Siccîn, kavminin adı Katâta'dır. Kuş sûretinde olup, Hak teâlâ'ya ibâdet ederler. Kâfirlerin amel defterleri burada saklanır.../

Cehennem: Yerinde ihtilâf oldu. Esah kavilde yedinci kat yerin altındadır. **İbni Şihne Târihi'**nde, İbni Abbâs hazretlerinden rivâyetle: “Yedi kat yeri taşıyan meleğin altındaki taşın altında öküz, onun altında balık, onun altında deniz, onun altında Cehennem vardır” diye bildirildi./...

- [1] Bkz.: *Philip's Atlas of the Universe.*, Revised Edition, Sir Patric Moore., Foreword by Professor Sir Arnold Wolfendale, Astronomer Royal., 1991-94., 2005., Printed in Spain., p.57
- [2] Ekmeleddin İhsanoğlu., *Büyük Cihad'dan Frenk Fodulluğuna.*, İletişim Yayıncılık., 1. Baskı, İstanbul, 1996., s.28, pr.1
- [3] Bu konuda, bkz.: Durmuş Hocaoğlu., *Laisizm'den Millî Sekülerizm'e.*, Selçuk Yayınları., Ankara, Ekim 1995., Bölüm: V: “Uzak Gelecek İçin Bir Proje Taslağı: Dünyevî İslâm-İslâmî Dünya” Onlayn erişim: <http://www.durmushocaoglu.com/dh/kitaplar.asp>, PDF dosyası: http://www.durmushocaoglu.com/data/kitap/laisizm/B_LMS_s423-481_Bolum_5.pdf
- [4] Nişancızâde Muhammed bin Ahmed., *Mir'at-ı Kâinat*, Dünya ve İslâm Tarihi., C: I., Sadeleştiren: A. Faruk Meyân., Berekât Yayınevi., İstanbul 1987., s.84-85

Uluğ Bey ve Rasathânesi
(SSCB'de 1987'de çıkarılan bir pul)